

Op weg naar een inclusief Tynaarlo

visienotitie

Tynaarlo is een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen, waarin iedereen telt en wordt gerespecteerd. Een samenleving waarin ook mensen met een beperking op alle levensgebieden volwaardig kunnen deelnemen. In onze gemeente zorgen we er met elkaar voor dat het vanzelfsprekend is dat dit kan.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Aanleiding.....	3
2.1 Decentralisaties Sociaal Domein	3
2.2 VN-Verdrag.....	3
2.3 VN-panel Tynaarlo.....	4
2.4 Lokale inclusie-agenda	4
3. Visie	5
3.1 Doel	6
3.2 Gemeentelijke verantwoordelijkheid.....	6
4. Uitvoering.....	8

1. Inleiding

Voor u ligt de visienotitie op het brede thema inclusie en toegankelijkheid van de gemeente Tynaarlo. Deze visie biedt de 'stip op de horizon' bij de weg naar het inclusief maken van de gemeente. De visie vormt de paraplu voor het verder te ontwikkelen beleid voor alle onderwerpen die raken aan inclusie en toegankelijkheid en de uitvoering van onze lokale inclusie-agenda.

Het opstellen van een visienotitie is een opdracht vanuit de gemeenteraad naar aanleiding van een motie die de raad heeft aangenomen op 8 mei 2018. In deze periode waren we al bezig met het uitwerken van een beleidskader over toegankelijke gebouwen. Om het beleidskader gezamenlijk te kunnen aanbieden met deze nota, hebben we de opstelling van deze visienotitie versneld opgepakt. De visie is gezamenlijk opgesteld met het VN-panel. Daarnaast is de visie besproken met Visio en met vertegenwoordiging van de sociale teams.

Het is een eerste aanzet van onze bestuurlijk visie. We pakken dit verder op bij de ontwikkeling van een visie voor het sociaal domein, gezamenlijk met organisaties, partners en inwoners. De visie voor het sociaal domein wordt medio 2019 voorgelegd.

In het volgende hoofdstuk wordt ingegaan op de aanleiding van deze visie. Vervolgens gaan we in hoofdstuk 3 in op de Tynaarlose visie en bijbehorend streefbeeld. In datzelfde hoofdstuk wordt het doel voor de komende periode beschreven en wordt uiteengezet wat hiervoor nodig is. Expliciet kijken we naar de gemeentelijke verantwoordelijkheid en de uitgangspunten die wij hierbij hanteren. Tot slot wordt in het laatste hoofdstuk ingegaan op de verdere uitvoering van deze visienotitie.

2. Aanleiding

2.1 Decentralisaties Sociaal Domein

Vanaf 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo, Jeugdzorg en Participatiewet. Daarnaast hebben gemeenten sinds augustus 2014 samen met de schoolbesturen de verantwoordelijkheid dat beleid wederzijds op elkaar is afgestemd om kinderen optimale ontwikkelingskansen te bieden. De uitgangspunten van deze wetten sluiten sterk bij elkaar aan. Eigen verantwoordelijkheid van de inwoner staat voorop. We staan dichtbij de inwoner, werken vraaggericht en integraal, kijken naar maatwerk oplossingen en zetten in op preventie. In 2012 heeft Tynaarlo de visie en het streefbeeld voor het sociaal domein vastgesteld. Deze is vastgelegd in de kadernota 'Kansrijk Leven' (Wmo) en in de Visienotitie 'Iedereen heeft talent'. De basisgedachte is dat wij het belangrijk vinden dat iedereen meedoet, elkaar kan ontmoeten en dat mensen oog voor elkaar hebben.

2.2 VN-Verdrag

Met de ratificatie van het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een beperking op 14 juli 2016 is Nederland verplicht zich in te zetten voor een inclusieve samenleving, waarin mensen met een beperking op alle levensgebieden volwaardig kunnen deelnemen. Dit beperkt zich dus niet alleen tot het sociaal domein. Het verdrag heeft als doel de rechten en de waardigheid van mensen met een beperking te bevorderen en te beschermen. Het verdrag moet ertoe leiden dat de inclusie van mensen met een beperking de norm wordt. Vanuit het VN-Verdrag wordt op een andere manier naar mensen met een beperking gekeken. De problemen en belemmeringen die mensen met een beperking in het dagelijkse leven tegenkomen, liggen niet aan de beperking van de persoon, maar de inrichting en de houding van de samenleving maakt dat dit als 'een beperking' wordt ervaren. Het VN-Verdrag richt zich zowel op mensen met een chronische ziekte als mensen met een lichamelijke, verstandelijke of psychische beperking.

2.3 VN-panel Tynaarlo

Vooruitlopend op de ratificatie van het verdrag, startte de Coalitie voor Inclusie in 2014 met het project 'VN-panels in positie'. Op drie plekken in Noord-Nederland zou geëxperimenteerd worden met een VN-panel. Eind 2014 heeft de gemeenteraad besloten hieraan mee te doen en een VN-panel in te stellen in Tynaarlo. In dit panel zitten mensen met een beperking die in de gemeente Tynaarlo wonen, werken of leven. Zij denken mee over hoe de toegankelijkheid in Tynaarlo in brede zin verbeterd kan worden. Het panel geeft gevraagd en ongevraagd advies door de bril van het VN Verdrag, beoordeelt bestaand en nieuw gemeentelijk beleid voor mensen met een beperking en vertegenwoordigen hun achterban. Ook kijken zij naar oplossingen en aanbevelingen voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen. In Tynaarlo is het VN-panel in 2015 ingesteld en het panel wordt financieel ondersteund door de gemeente.

2.4 Lokale inclusie-agenda

Om het VN-Verdrag hanteerbaar te maken en concreet en zichtbaar te werken aan een inclusieve en toegankelijke gemeente, heeft de gemeente gezamenlijk met het VN-panel een inclusie-agenda opgesteld.

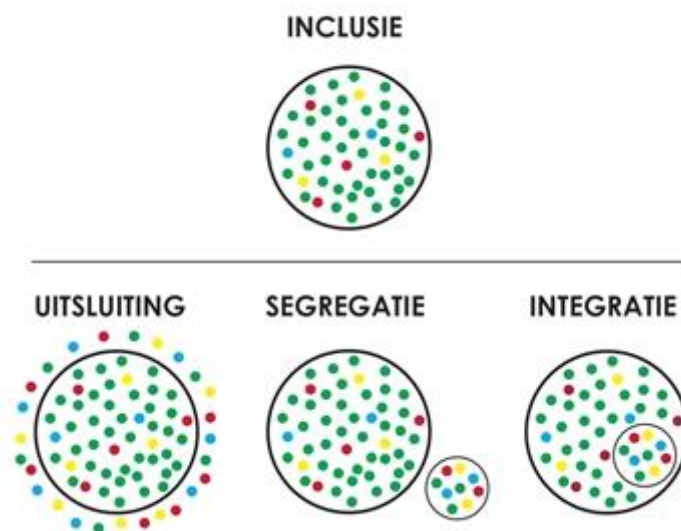
In februari 2017 is een bijeenkomst georganiseerd om ambtenaren, raadsleden en adviesraadsleden te informeren over het VN-Verdrag en te discussiëren over onderwerpen die op de inclusie-agenda moeten komen te staan. Dit heeft geleid tot een eerste aanzet voor de inclusie-agenda; een lijst van onderwerpen die raken aan wat er in het VN-Verdrag staat en waar we in de gemeente aan willen werken. De onderwerpen en de aanpak zijn uitgewerkt in de notitie '*Stapje voor stapje, samen op weg naar een inclusieve samenleving*'. Nadat het college in mei 2017 heeft ingestemd met deze notitie, is een prioritering gemaakt van de onderwerpen en is de gemeente gezamenlijk met het VN-panel hiermee aan de slag gegaan. Over de periode mei t/m december 2017 is een evaluatie opgesteld die op 8 mei 2018 in de gemeenteraad is behandeld. Tijdens deze vergadering is een motie aangenomen waarin onder andere is opgenomen om een visiedocument over inclusie aan de raad voor te leggen.

3. Visie

Voor de visie over inclusie sluiten we aan bij de vastgestelde visie voor het sociaal domein: *'Wij vinden het belangrijk dat iedereen meedoet, elkaar kan ontmoeten en dat mensen oog voor elkaar hebben. Mensen realiseren hun kansen en ontplooiing vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en kunnen dat geheel of grotendeels zelf. Waar het niet lukt, organiseren we als gemeente een vangnet'.*

Zoals de visie voor het sociaal domein aangeeft, gaan we zo veel mogelijk uit van de eigen verantwoordelijkheid van inwoners. Echter zien we in de praktijk dat dit niet voor iedereen op gaat en het voor veel mensen moeilijk is om hun verantwoordelijkheid te nemen. Dit geeft ook het VN-panel aan. Waar nodig moeten mensen hierin de juiste ondersteuning krijgen, zodat ook zij werkelijk kunnen meedoen in de samenleving.

Een inclusieve samenleving wil zeggen dat iedereen, dus ook mensen met een beperking, volwaardig kunnen deelnemen. En dat alles en iedereen er op gericht is om dit mogelijk te maken.

Voor het thema inclusie hanteren we voor Tynaarlo de volgende visie met bijbehorend streefbeeld:

Tynaarlo is een inclusieve samenleving waarin iedereen mee kan doen, waarin iedereen telt en wordt gerespecteerd. Een samenleving waarin ook mensen met een beperking op alle levensgebieden volwaardig kunnen deelnemen. In onze gemeente zorgen we er met elkaar voor dat het vanzelfsprekend is dat dit kan.

Streefbeeld

Het streven is dat zoveel mogelijk mensen mee kunnen doen in onze maatschappij en een waardevol leven kunnen leiden. Onze samenleving is zo inclusief mogelijk ingericht. Een samenleving waarin niemand wordt uitgesloten, moet toegankelijk zijn. Voor iedereen. Mensen worden aangesproken op hun talenten en mogelijkheden en niet op hun beperkingen.

Mensen met een beperking kunnen als individu zelfstandig deelnemen aan de samenleving, kunnen zich verplaatsen en kunnen overal naar binnen. Daarnaast kunnen zij zelfstandig wonen, onderwijs volgen en hebben ze gelijke kansen als werknemer. Alle kinderen kunnen gelijkwaardig opgroeien en hebben dezelfde ontwikkelingskansen.

In een inclusieve samenleving doet iedereen mee op basis van gelijkheid. Iedereen heeft regie over zijn eigen leven en heeft toegang tot dezelfde voorzieningen en diensten. Waar inwoners zich niet zelfstandig kunnen redden, biedt de gemeente ondersteuning. De gemeente waakt ervoor dat er ondersteuning wordt gevraagd en passend wordt aangeboden.

3.1 Doel

Wat is ons doel?

We realiseren de implementatie van het VN-Verdrag door het uitvoeren van onze inclusie-agenda op lokaal niveau.

Wat vraagt dit?

Inclusie vraagt niet om het oplossen van problemen bij mensen met een beperking, maar om het wegnemen van belemmeringen in de samenleving. Het gaat dan om het wegnemen van fysieke drempels, maar met name ook het wegnemen van sociale drempels: een andere houding, bejegening, begrip en respect. Daarnaast gaat het om toegankelijke informatie.

Dit raakt alle levenssterreinen: van wonen, werken, gebouwen en de openbare ruimte tot zorg, onderwijs, sport, cultuur en verkeer.

Een inclusieve samenleving is niet zomaar met een aantal aanpassingen gerealiseerd. Het gaat niet alleen om kleine aanpassingen. Het gaat om een kanteling in denken en doen. Dit vergt bewustzijn en een andere houding. Daarnaast is aanpassing en doorontwikkeling van het huidige gemeentelijke beleid nodig en dient er op onderwerpen nieuw beleid te worden opgesteld.

3.2 Gemeentelijke verantwoordelijkheid

Met de ratificatie van het VN-Verdrag zijn ook gemeenten verantwoordelijk voor de naleving van dit verdrag. De belangrijkste terreinen vanuit het Verdrag waarvoor gemeenten verantwoordelijk zijn, zijn: ondersteuning (Wmo), werk, cultuur, recreatie, sport, infrastructuur, onderwijs, jeugdzorg, vastgoed en wonen.

Tynaarlo start met het naleven van haar verantwoordelijkheden vanuit de volgende uitgangspunten:

- Van 'praten over' naar 'praten met': we betrekken inwoners bij beleid en uitvoering en zetten hun ervaringsdeskundigheid in.
- De gemeente draagt binnen zijn eigen taken de verantwoordelijkheid om te zorgen dat iedereen mee kan doen aan de maatschappij.
- We werken aan bewustwording bij andere partijen en inwoners en stimuleren om het doel dat iedereen mee kan doen in de samenleving na te streven.
- We zien onszelf als een actief lerende gemeente en werken ernaar toe dat ons gemeentelijk beleid in lijn is met de uitgangspunten en de doelen van het VN-Verdrag. We zien de uitvoering van deze visie en de inclusie-agenda als een college brede verantwoordelijkheid.
- Bij elk gemeentelijk voorstel wordt het aspect toegankelijkheid en inclusiviteit aan de voorkant bij beleidsontwikkeling en bij besluitvorming bekeken en meegewogen.

Betrekken ervaringsdeskundigen

"Niets over ons, zonder ons" is het principe dat centraal staat in het VN-Verdrag. Een belangrijk uitgangspunt in het bevorderen van inclusie in de gemeente, is niet 'praten over' maar 'praten met'. Het wegnemen van belemmeringen in de samenleving is nodig om te komen tot een inclusieve samenleving. Erkenning en een open houding voor de manier waarop ervaringsdeskundigen zaken in de samenleving ervaren, helpt om onnodige drempels te zien. We laten mensen met een beperking vanuit hun eigen ervaring en kennis meepraten en meedenken. Dit doen we in ieder geval via het VN-panel. We pakken acties in gezamenlijkheid op. Ook andere inwoners en partijen betrekken we, ook waar zij dat wensen, via verschillende wegen bij ons beleid.

Het betrekken van inwoners bij beleid, is een bredere beweging in de gemeente Tynaarlo. Dit geldt niet alleen voor mensen met een beperking, maar voor al onze inwoners. Op 26 september 2017 heeft de gemeenteraad ingestemd met de nieuwe participatievorm binnen het sociaal domein,

wat daarna uitgerold moet worden naar ook de andere domeinen. De nieuwe vorm en de uitgangspunten staan beschreven in de vastgestelde notitie *'De burger aan boord'*. Het doel van de nieuwe vorm is om inwoners vroegtijdig bij de ontwikkeling van beleid en het oplossen van maatschappelijke vraagstukken te betrekken en dit traject gezamenlijk vorm te geven via co-creatie. Om de participatie van inwoners te stimuleren en faciliteren is een platform ingesteld met zowel inwoners als ambtenaren van de gemeente: het Platform Burgerparticipatie. Ook vertegenwoordiging van het VN-panel is bij deze ontwikkeling betrokken en denkt/doet hierin mee. De manier van werken en de uitgangspunten van het platform ligt in lijn met die van het VN-panel: samen vraagstukken oppakken (gemeente en inwoners).

Taken gemeente

Bij onderwerpen waar de gemeente invloed op heeft en wat valt binnen de eigen taken, nemen we toegankelijkheid in de brede definitie als één van de uitgangspunten. Daarnaast stimuleren we andere partijen, organisaties en inwoners om te kijken naar toegankelijkheid. Denk aan woningbouw, scholen, ondernemers en werkgevers. We dragen uit dat het werken aan een inclusieve samenleving een gezamenlijke verantwoordelijkheid is.

De opdracht om te werken aan een zo inclusief mogelijke samenleving, zien we als een college brede verantwoordelijkheid. Gemeentebreed moet het een gewoonte zijn om rekening te houden met toegankelijkheid en inclusiviteit.

Integrale toegankelijkheid

Inclusief beleid begint met bewustwording. Bij de ontwikkeling van nieuw beleid moet goed worden nagedacht over welke gevolgen het beleid heeft voor mensen met een beperking. Bij alles wat we binnen de gemeente doen en bedenken, moet worden bekeken of we niet onbedoeld drempels opwerpen. Dit geldt zowel bij het bestaande gemeentelijk beleid en de uitvoering ervan als bij het ontwikkelen van nieuw beleid. Hierin is het belangrijk dat we ervaringsdeskundigen betrekken en in dit proces laten meedoen. Vooraf nadenken over toegankelijkheid voorkomt dat later aanpassingen nodig zijn, die vaak duurder en ingewikkelder zijn dan wanneer het aan de voorkant was meegenomen.

Zoals eerder beschreven willen we als gemeente het thema toegankelijkheid als één van de uitgangspunten nemen bij het ontwikkelen en de uitvoering van beleid. Bij elk nieuw voorstel wordt het aspect toegankelijkheid en inclusie aan de voorkant bij beleidsontwikkeling en bij besluitvorming bekeken en meegewogen. Aan het begin van het proces wordt besproken of het VN-panel een rol moet, kan of wil hebben.

Naast nieuw beleid, gaan we ook kijken wat nodig is om het huidige beleid in lijn te brengen met de doelen en uitgangspunten van het VN-Verdrag en deze voorliggende visie.

4. Uitvoering

Deze visie is de basis van concreet gemeentelijk beleid. Niet alles kan tegelijk aangepakt worden. De lokale inclusie-agenda heeft niet voor niets de titel *'Stapje voor stapje, samen op weg naar een inclusieve samenleving'*. We doen het stap voor stap. Werken aan inclusie en hiervoor veranderingen tot stand brengen, is een langdurig en meerjarig proces. Inzet van de gemeente is een voorwaarde, maar we zijn hierin ook afhankelijk van externe partijen en onze inwoners.

We kijken op welke thema's nieuw beleid moet worden ontwikkeld en welk huidig gemeentelijk beleid moet worden doorontwikkeld. Dit wordt opgepakt en uitgevoerd vanuit de inclusie-agenda. Dit is een flexibele agenda waar nieuwe onderwerpen op kunnen komen te staan en waar onderwerpen vanaf kunnen als ze zijn afgerond. Jaarlijks wordt er een prioritering gemaakt van de onderwerpen die op deze agenda staan. We verkennen per onderwerp wat concreet nodig is en welke mensen daarbij nodig zijn, zowel intern als extern. Aan het einde van het jaar / begin nieuwe jaar wordt de inclusie-agenda geëvalueerd. We rapporteren hierover jaarlijks naar de raad.

Zoals in de inleiding aangegeven, willen we, bij de herijking van de visie voor het sociaal domein in 2019, vervolg geven aan deze visie. Dit willen we gezamenlijk oppakken met organisaties, partners en inwoners. Daarnaast gaat de gemeente in het najaar 2018 een bredere bijeenkomst organiseren voor zowel de gemeentelijke organisatie en de raad als voor externe partijen en inwoners. Deze avond wordt ook gebruikt om te kijken naar de visie, concretere thema's en uitvoering hiervan en een ieders rol hierin.

Zoals aangegeven wordt de inclusie-agenda jaarlijks geëvalueerd. Voorgesteld wordt om twee jaar na vaststelling van deze notitie een bredere evaluatie te doen en daarin ook deze visie te evalueren en te kijken naar waar we staan en welke stappen al zijn gezet om stap voor stap te werken aan een inclusief Tynaarlo.